

Redakcja *Historyki. Studiów Metodologicznych* ofiaruje ten tom Profesorowi Janowi Pomorskiemu w siedemdziesięciolecie Jego urodzin

OD REDAKCJI

Oddajemy do rąk czytelnika kolejny, już 54 tom *Historyki*. Redakcja ofiaruje go Profesorowi Janowi Pomorskiemu w uznaniu Jego zasług dla polskiej teorii i metodologii historii oraz w podziękę za wieloletnią, tak bardzo konstruktywną pracę w Radzie Naukowej naszego czasopisma.

Cieszymy się, że możemy to uczynić w tak ważnym dla pisma momencie. Miło nam poinformować naszych sympatyków, że *Historyka. Studia Metodologiczne* od 2024 roku jest indeksowana przez międzynarodową interdyscyplinarną bazę abstraktów i cytowań Scopus. Wszystkim, którzy przyczynili się do tego sukcesu pisma, szczególnie autorom i Radzie Naukowej, składamy najserdeczniejsze podziękowania. W tym roku zaszła również zmiana w redakcji czasopisma. Z powodu przejścia na emeryturę rezygnację z prowadzenia pisma złożył Krzysztof Zamorski. Kolejny tom, już 55 za rok 2025, ukaże się pod redakcją Marty Kurkowskiej-Budzan i Jakuba Muchowskiego. Stanowisko sekretarza redakcji przejmie Rafał Swakoń.

Na obecny tom składa się szereg studiów i analiz będących owocem prac z ostatnich lat. Jednym z najbardziej istotnych problemów środowiska teoretyków historii w Polsce staje się obecnie kwestia miejsca historii jako nauki w środowisku kulturowym współczesności. Rozmawialiśmy o tym między innymi w gronie specjalistów na XXI Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Białymstoku. Mamy nadzieję, że prezentowany tom również w tym zakresie dostarczy ciekawego materiału do przemyśleń. Rozpoczynamy od publikacji powstałych w wyniku debaty, jaką w grudniu 2022 roku zorganizował w Poznaniu Zakład Metodologii Historii i Historii Historiografii Wydziału Historii UAM oraz Komisja Teorii i Historii Historiografii oraz Metodologii Historii Komitetu Nauk Historycznych PAN. Podstawę materiałową stanowią zarówno powstałe wówczas artykuły, jak i teksty zamówione przez organizatorów. Załączamy wstęp re-

daktorów gościnnych tłumaczący układ i założenia merytoryczne tej partii naszego tomu.

W dalszej części tomu publikujemy dział pod redakcją Małgorzaty Łukianow i Małgorzaty Praczyk, gromadzący artykuły z zakresu badań nad pamięcią w Polsce. Prezentowane prace były dyskutowane na IV Polskiej Konferencji Pamięcioznawczej w Poznaniu jesienią 2023 roku. Dotyczą one między innymi badań nad pamięcią Zagłady i drugiej wojny światowej oraz pamięcią środowiskową przemysłu.

Dział problemów *Historyki* wypełniają w tym tomie dwa artykuły. Pierwszy z nich, autorstwa Joanny Orzeł, dotyczy pojęcia „historii” w dykjonarzach i encyklopediach długiego wieku XVIII. Zagadnienie to jest szczególnie ciekawe, zważywszy na rolę Oświecenia w zmianie podejścia do pojęcia historii – od jej uwolnienia od historii naturalnej przez Woltera w słynnym haśle o historii w wielkiej encyklopedii francuskiej, po rolę, jaką tej epoce w rozwoju badań historycznych przypisał w XX wieku Reinhart Koselleck.

Pragniemy szczególnie zwrócić uwagę czytelnika na tekst autorstwa Marty Pawlińskiej. Autorka jest zwyciężczynią reaktywowanego w 2023 roku konkursu *Historyki* imienia Marcelego Handelsmana. Konkurs nasz, powstały w 2005 roku, jest obecnie sponsorowany przez Polskie Towarzystwo Historyczne i Polskie Towarzystwo Historiograficzne. W nowej edycji instytucjami organizującymi konkurs są: Rada Naukowa rocznika naukowego *Historyka* i Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego jako inicjatorzy nagrody, a także Komisja Teorii Historii i Historii Historiografii oraz Metodologii Historii Komitetu Nauk Historycznych PAN i Zarząd Główny Towarzystwa Historiograficznego. W konkursie nagradzane są wyróżniające się prace magisterskie i doktorskie z zakresu teorii historii, historii historiografii i metodologii historii, które oferują pogłębioną refleksję nad ważnymi zjawiskami i tendencjami w badaniach historycznych i historiograficznych i/lub tworzą nowe idee, metody i podejścia teoretyczne umożliwiające innowacyjny opis rzeczywistości przeszłej. Nagroda może być przyznana pracom z zakresu innych dziedzin badań historycznych, jeżeli zakres i sposób wykorzystania nowoczesnych podejść i metod badawczych czynić z nich będą prace nowatorskie i inspirujące metodologicznie. W 2023 roku pod uwagę wzięto nadesłane na konkurs prace magisterskie. W roku bieżącym konkurs jest w całości poświęcony pracom doktorskim. Zgodnie z regulaminem oprócz nagrody pieniężnej laureat uzyskuje możliwość opublikowania części pracy w kolejnym numerze naszego pisma.

W kolejnych tradycyjnych partiach pisma publikujemy między innymi teksty poświęcone ciekawej propozycji badawczej analizy kontekstów i znaczeń autorstwa młodej poznańskiej badaczki Małgorzaty Gumper. Wracamy też do zawsze inspirujących metodologicznie studiów nad historią postkolonialną w kontekście badań galicyjskich dzięki pracy Oleksandry Krushynskiej. Proponujemy zastanowienie się nad możliwościami poznawczymi analizy pokoleniowej dzięki studiom Tomasza Jacka Lisa. W dyskusji zwracamy uwagę na *Wycinanki* Wojciecha Wrzoska.

Pozostaje nam wyrazić nadzieję, że kolejny tom *Historyki* spotka się z żywym zainteresowaniem środowiska historyków.

Jakub Muchowski
Krzysztof Zamorski